

PAPER DETAILS

TITLE: Gebelerde algılanan psikolojik eziyet düzeyi ve etkileyen faktörler

AUTHORS: Kübra GÜZEL,Bihter AKIN

PAGES: 42-48

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1239250>

Gebelerde algılanan psikolojik eziyet düzeyinin belirlenmesi

Determination of perceived psychological maltreatment level in pregnant women

Kübra Güzel¹, Bihter Akın^{2*}

ABSTRACT

Introduction: To determine perceived psychological maltreatment levels on pregnant women. **Method:** The study was carried out in three major counties of Konya. Three family health centers (FHC) were randomly determined through the draw-in method within these countries. The participants consisted of all pregnant women admitted to these FHCs between 01 January and 30 May 2020. The data were collected by the researchers using the Personal Information Form and the Turkish version of Psychological Treatment of Women Inventory Short Form. To perform the study, the approvals from the ethical committee and institution and verbal consent from participants were obtained. **Results:** A total of 300 pregnant women meeting the criteria were included into the study. The average age of participants is 26.55 ± 4.42 and 35.3% of participants were university graduates, while 75.3% were housewives. The mean score of the perceived psychological maltreatment level scale was 32.01 ± 19.20 . It is concluded that pregnant women between the ages of 30-34 and whose spouse are not working are more exposed to psychological maltreatment. **Conclusion:** Based on data obtained via the study, it was determined that pregnant women between the ages of 30-34 and whose spouse are not working are in the risk group to psychological maltreatment. During the antenatal care given in Family Health Center, pregnant women should be evaluated in terms of their exposure domestic violence and women in the risk group should be given priority. Also, it is recommended that further studies should be performed in other regions of Turkey.

Key words: Pregnant women, violence, spousal abuse

ÖZET

Giriş: Araştırma, gebelerde algılanan psikolojik eziyet düzeyinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. **Yöntem:** Araştırma, Konya iline bağlı üç büyük ilçede gerçekleştirilmiştir. Kura yöntemi ile her ilçeden birer adet olmak üzere, toplam üç Aile Sağlığı Merkezi (ASM) belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini, bu merkezlere 01 Ocak 2020-30 Mayıs 2020 tarihleri arasında başvuran tüm gebeler oluşturmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından Kişisel Bilgi Formu ve Kadına Psikolojik Eziyet Envanteri Türkçe Kısa Formu (KPEE) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul ve kurum izinleri, gebelerin de sözlü ve yazılı onamları alınmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya, araştırma kriterlerine uyan toplam 300 gebe dahil edilmiştir. Yaş ortalamaları 26.55 ± 4.42 olarak bulunmuştur. Gebelerin %35.3'ü üniversite mezunu ve %75.3'ü ev hanımıdır. KPEE ölçek puan ortalaması ise 32.01 ± 19.20 'dir. Ayrıca 30-34 yaş aralığında ve eşleri çalışmayan gebelerin daha çok psikolojik eziyete maruz kaldığı görülmektedir. **Sonuç:** Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda, 30-34 yaş aralığında olan ve eşleri çalışmayan gebelerin psikolojik eziyete maruz kalma açısından risk grubunda olduğu görülmektedir. Gebeler Aile Sağlığı Merkezlerinde verilen doğum öncesi bakım sırasında, aile içi şiddete maruz kalma durumları açısından mutlaka değerlendirilmeli ve risk grubundaki kadınlara öncelik verilmelidir. Ayrıca araştırmanın Türkiye'nin farklı bölgelerinde de yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Gebe, şiddet, eş istismarı

Received / Geliş tarihi: 13.08.2020, Accepted / Kabul tarihi: 18.11.2020

¹Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Bölümü, Konya Şehir Hastanesi, KONYA

²Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, KONYA

*Address for Correspondence / Yazışma Adresi: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Ardıçlı, Celal Bayar Cd. No:299, 42250 Selçuklu/KONYA/TÜRKİYE
E-mail: bihterakin@yahoo.com

Güzel K, Akın B. Gebelerde Algılanan Psikolojik Eziyet Düzeyinin Belirlenmesi. TJFMPC, 2021;15(1): 42-48.

DOI: 10.21763/tjfm.780158

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddetle ilgili yapılan pek çok çalışma mevcuttur, ancak bunlar daha çok fiziksel hasara yönelik çalışmalardır.¹⁻⁴ Bazı araştırmacılar, psikolojik şiddetin tek başına travma sebebi olmadığını savunmaktadır.⁵ Maruz kalan psikolojik şiddet kadında gözle görülür bir hasara sebep olmasa da, hayatının ilerleyen dönemlerinde travma sonrası stres bozukluğu, depresyon ve anksiyeteye neden olmaktadır.⁶ Aynı zamanda psikolojik şiddet, fiziksel şiddetten önce gelmekte ve bu şiddet türünün habercisi olarak kabul edilmektedir.⁷ Psikolojik şiddet; eleştiri, sözlü saldırganlık ve kadının dışarı çıkmasını yasaklama gibi davranışlardır.¹ Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) de, kişinin davranışlarını kontrol etmek, ailesi ve arkadaşlarından soyutlamak, hareketlerini izlemek, mali kaynaklara, istihdama, eğitime ve tıbbi bakıma erişimi kısıtlamak olarak tanımlamaktadır.⁸ Ersoy ve arkadaşlarının çalışmasında; kadınlar "yalıtma, aşağılama ve kontrole maruz bırakılma" vb. davranışlarla karşı karşıya kaldığını belirtmiştir.⁹ Türkiye’de evli kadınlarla yapılan başka bir çalışmada da, kadınların neredeyse yarısı eşleri tarafından psikolojik şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir.¹⁰ Psikolojik eziyet ise istismara uğrayan kadınların maruz kaldıkları, istismar eden erkeklerin ise uyguladıkları fiziksel olmayan şiddet eylemleridir.¹¹

Gebelikte gerçekleşen eş şiddetinin yaygınlığı, yüksek gelirli ülkelerde %1 ile %11, düşük gelirli ülkelerde ise %4 ile %49 aralığında değişmektedir.^{12,13} Ülkemizde ise bu oran %8.5’dir.¹⁰ Fakat gebelere yönelik şiddet çalışmalarında da, kadınlarda olduğu gibi daha çok fiziksel şiddet değerlendirilmeye alınmış, duygusal/psikolojik şiddet ikinci planda kalmıştır.² Gebelik dönemi hassas bir dönemdir ve kadınlar gebelik döneminde şiddete maruz kaldığında depresyon, yetersiz doğum öncesi bakım, hipertansiyon, preeklamps, prematüre ve ölü doğum gibi olumsuz sonuçlar görülebilmektedir.^{4,12,14} Bu olumsuz sonuçların önüne geçebilmek için, antenatal bakım sırasında kadınların maruz kaldığı şiddet de değerlendirmeli ve erken müdahale etme şansı yakalanmalıdır. Erken müdahale için de özellikle risk grubunda olan gebelere öncelik verilmelidir. Bu risk durumlarını belirlemek için, farklı sosyokültürel yapıya sahip bölgelerde yapılan çalışma sonuçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırma, gebelerde algılanan psikolojik eziyet düzeyinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma soruları

Gebelerde psikolojik eziyet düzeyi nedir?

Gebelerin ve eşlerinin, sosyo demografik özelliklerine göre psikolojik eziyet düzeyi bakımından gruplar arasında farklılık var mıdır?

GEREÇ-YÖNTEM

Çalışmada, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan ‘**Tanıttıcı Özellikler Soru Formu**’ ve ‘**Kadına Psikolojik Eziyet Envanteri Türkçe Kısa Formu (KPEE)**’ kullanılmıştır. Kura yöntemi ile her ilçeden birer adet olmak üzere, toplam üç Aile Sağlığı Merkezi (ASM) belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini 01 Ocak 2020-30 Mayıs 2020 tarihleri arasında, üç Aile Sağlığı Merkezi’ne başvuran tüm gebeler oluşturmuştur. Veriler, Aile Sağlığı Merkezi’ne muayene olmak amacıyla gelen gebelerden geliş güzel örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Belirlenen tarihler arasında, gebe olan ve araştırmanın kriterlerine uyan kadınlara çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Kadınların yazılı ve sözlü onamları alınmıştır. Araştırmacılar, haftanın belirli günü bir ASM olmak üzere haftada toplam üç gün veri toplamıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından kuruma ait bir odada öz-bildirime dayalı olarak toplanmıştır. Çalışma, sadece gebeleri kapsamayı amaçladığından, örneklem büyüklüğü gebe sayısına göre hesaplanmıştır (n=828). Epiinfo Statcalc programı kullanılarak %99 güven aralığı, 0.05 hata payı ve gebelerde şiddet görülme sıklığı %8.5 dikkate alınarak toplam örneklem sayısı 300 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmaya alınma kriterleri;

- 18-40 yaş aralığında olmak,
- Türkçe konuşmak ve anlayabilmek,
- Gebeliğinin en az 24. haftasında olmak,
- Gebelikte herhangi bir risk durumu olmamak,
- Araştırmaya katılmayı kabul etmektir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur.^{14,15} Formdaki sorular gebe kadınların tanımlayıcı özelliklerini (yaş, eğitim durumu, aylık gelir durumu, vb.) ve obstetrik özelliklerini içermektedir.

Kadına Psikolojik Eziyet Envanteri Türkçe Kısa Formu (KPEE): Ölçeğin orijinal şekli toplam 58 maddeden oluşmaktadır.¹¹ Kadının romantik ilişki içerisinde olduğu kişi tarafından maruz bırakıldığı

psikolojik eziyeti ölçmektedir. Söz konusu ilişki evlilik veya birlikte yaşama ile kısıtlanmamaktadır. Bu sayede hem rapor edilmeyen baskıcı kontrole maruz kalma, hem de tüm ilişki türleri içindeki şiddet oranlarına erişmek mümkün olabilmektedir. Ölçeğin Türkçe kısa formunun geçerlik güvenirliği ise Ersoy ve ark. (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir.⁹ KPEE kadına yönelik baskıcı kontrolü ölçmek için kullanılabilecek 18 maddeden oluşan, yeterli geçerlik ve güvenirliğe sahip bir ölçme aracıdır. Toplam 18 maddeden oluşmakta olan altılı likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 18, en yüksek puan ise 108'dir ve son altı ayı değerlendirmektedir. Ölçek "Kısıtlama / Suçlama / Tehdit", "Duygusal/Sözel Şiddet" ve "Sorumluluk" alt boyutlarından oluşmaktadır. Envanterde katılımcılara verilen psikolojik şiddete maruz kalma sıklığı seçenekleri; "1 = hiçbir zaman, 2 = nadiren, 3 = ara sıra, 4 = sıklıkla, 5 = çok sıklıkla" olarak belirlenmiştir. Envanterin bir kesim noktası bulunmamaktadır. Yüksek puanlar daha yüksek psikolojik eziyete maruz kalmaya işaret etmektedir. Ölçeğin orijinal çalışmasında tüm ölçeğin Cronbach alfa kat sayısı, .93; alt boyutların Cronbach alfa katsayıları "Kısıtlama / Suçlama / Tehdit", "Duygusal/Sözel Şiddet" ve "Sorumluluk" için sırasıyla .91, .85 ve .85'dir.⁹ Bu çalışmada ölçek alt boyut Cronbach alfa katsayıları sırasıyla .93, .82, .81 ve toplam ölçek puanı Cronbach alpha kat sayısı .92 olarak bulunmuştur.

Etik izinler

Çalışmanın yapılabilmesi için etik kurul izni (2019/14480) ve kurum izinleri (86737044-806.01.03) alınmıştır. Ayrıca gebelere çalışma hakkında bilgi verilmiş ve yazılı "Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur" (informed consent) belgesi alınmıştır.

İstatistiksel analiz

Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS 22.0 istatistik paket programına kaydedilerek yüzdelik, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Shapiro-Wilk testine göre veriler normal dağılım göstermediği için nonparametrik testler uygulanmıştır. Gebelerin ve eşlerinin bazı özellikleri ve bu özelliklerine göre KPEE puan ortalamalarının karşılaştırılmasında Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan gebelerin %39'unun (n: 117) 25-29 yaş aralığında olduğu ve çoğunlukla ortaöğretim

mezunu olduğu (%49) görülmektedir. Gebelerin eşlerinin %38.3'ü 25-29 yaş aralığında ve %46.6'sı ortaöğretim mezunudur. Eşlerin %5'i de herhangi bir işte çalışmamaktadır.

KPEE toplam puan ortalaması 32.01 ±19.20'dir. "Kısıtlama/Suçlama Tehdit," "Duygusal/Sözel Şiddet" ve "Sorumluluk" alt boyut puan ortalamalarına bakıldığında ise sırasıyla 11.84±8.77, 7.28±4.45 ve 5.66±3.63 olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Gebelerin KPEE Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamaları

Değişkenler	Ort.±SS	Minimum-Maksimum
Kısıtlama/Suçlama Tehdit Alt Boyut	11.84±8.77	7-42
Duygusal/Sözel Şiddet Alt Boyut	7.28±4.45	4-24
Sorumluluk Alt Boyut	5.66±3.63	3-18
Ölçek Toplam Puan	32.01±19.20	18-108

Gebelerin ve eşlerinin bazı özellikleri ve bu özellikler ile KPEE ölçek ve ölçek alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 2'de gösterilmiştir. Ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamaları ile gebelerin eğitim ve çalışma durumu, eşin bulunduğu yaş grubu ve eğitim durumu, sosyal güvence ve gelir durumu, gebeliği isteme, evli olunan yıl ve eş mesleği arasında istatistiksel açıdan bir fark bulunmamıştır.

Kadınların yaş grupları ile duygusal/sözel şiddet alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel fark bulunmuştur (p<0.05). Post hoc Tukey test analizi sonucu, bu farkın 30-34 yaş arasındaki kadınlarda "duygusal/sözel şiddet" alt boyut puan ortalamasının diğer gruptaki kadınlardan yüksek olmasından kaynaklandığı görülmüştür.

Eşi çalışmayan kadınların sorumluluk alt boyut puan ortalamaları, eşi çalışan kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir (p<0.05). Eşin çalışma durumu ile "kısıtlama/suçlama" tehdit ve "duygusal/sözel" şiddet alt boyut ve ölçek toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 2. Gebelerin ve Eşlerinin Bazı Özellikleri ve Bu Özellikler ile KPEE Alt Boyut ve Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	N (%)	Kısıtlama/Suçlama Tehdit Alt Boyut Ort.±SS	Duygusal/Sözel Şiddet Alt Boyut Ort.±SS	Sorumluluk Alt Boyut Ort.±SS	Ölçek toplam puan Ort.±SS
Kadınların Yaş Grubu					
20-24	110 (36.7)	10.56±7.89	6.70±4.37	5.86±3.72	29.79±17.98
25-29	117 (39.0)	12.49±9.48	7.48±4.33	5.65±3.31	33.00±19.68
30-34	52 (17.3)	12.63±7.89	7.76±4.33***	6.57±3.31	33.26±17.34
35-39	21 (7.0)	12.95±10.76	7.00±5.59	6.71±4.59	35.00±26.42
		$\chi^2 : 6.45$ p:0.10*	$\chi^2 : 4.87$ p:0.03*	$\chi^2 : 4.16$ p:0.55*	$\chi^2 : 2.70$ p:0.65*
Kadınların Eğitim Durumu*					
İlköğretim mezunu	47 (15.67)	12.65±8.50	7.45±4.31	6.00±3.58	33.38±19.32
Ortaöğretim mezunu	147 (49)	12.25±9.20	7.55±5.22	5.59±3.68	33.25±21.20
Üniversite ve üzeri	106 (35.33)	11.54±8.77	6.99±3.79	5.49±3.48	31.04±17.59
		$\chi^2 : 3.51$ p:0.47*	$\chi^2 : 0.76$ p: 0.94*	$\chi^2 : 1.33$ p: 0.85*	$\chi^2 : 2.95$ p: 0.56*
Eşlerin Yaş Grubu					
20-24	42 (14.0)	11.73±9.29	7.09±5.10	5.90±4.27	32.23±21.94
25-29	115 (38.3)	11.76±8.51	7.36±4.59	5.64±3.76	32.34±19.04
30-34	93 (31.0)	11.03±7.93	6.92±3.53	5.30±3.04	29.87±15.73
35-39	50 (16.7)	13.62±10.44	7.92±5.09	6.18±3.78	35.02±22.91
		$\chi^2 : 1.04$ p: 0.09*	$\chi^2 : 3.27$ p: 0.18*	$\chi^2 : 0.80$ p: 0.24*	$\chi^2 : 0.89$ p: 0.43*
Eşlerin Eğitim Durumu					
İlköğretim mezunu	51 (17)	13.42±10.02	35.98±22.99	6.60±3.87	33.38±19.32
Ortaöğretim mezunu	140 (46.67)	11.60±9.18	30.88±18.24	5.56±3.82	30.88±18.24
Üniversite ve üzeri	109 (36.33)	11.52±8.28	31.38±17.78	5.42±3.33	31.38±17.78
		$\chi^2 : 1.04$ p: 0.90*	$\chi^2 : 2.87$ p: 0.58*	$\chi^2 : 7.64$ p: 0.10*	$\chi^2 : 1.42$ p: 0.83*
Kadınların Çalışma Durumu					
Çalışıyor	74 (24.67)	13.08±9.29	7.72±4.58	5.70±3.52	34.43±19.51
Çalışmıyor	226 (75.33)	11.43±8.57	7.13±4.40	5.65±3.67	31.21±19.09
		Z:2.12 p: 0.14**	Z:0.48 p: 0.26**	Z:1.11 p: 0.62**	Z: 1.41 p: 0.15**
Sosyal Güvence Durumu					
Var	269 (89.67)	11.82±8.67	7.29±4.46	5.63±3.63	31.95±18.98
Yok	31 (10.33)	11.96±9.77	7.16±4.42	5.87±3.67	32.45±21.51
		Z: 0.45 p: 0.65**	Z: 0.27 p: 0.78**	Z: 0.47 p:0.63**	Z:0.05 p:0.95**
Gelir Durumu					
Gelir giderden az	65 (21.67)	11.96±8.00	7.46±4.56	6.09±3.63	32.46±18.58
Gelir gidere denk	198 (66)	11.30±8.43	6.97±4.18	5.42±3.44	30.72±17.95
Gelir giderden fazla	37 (12.33)	13.72±10.45	8.33±5.24	5.83±4.10	35.97±23.31
		$\chi^2 : 3.75$ p: 0.15*	$\chi^2 : 2.11$ p: 0.34*	$\chi^2 : 2.97$ p:0.22*	$\chi^2 : 2.83$ p: 0.24*
Eşlerin Çalışma Durumu					
Çalışıyor	285 (95)	11.76±8.72	7.19±4.27	5.56±3.56	31.73±18.85
Çalışmıyor	15 (5)	13.33±9.96	8.93±7.03	7.60±4.40	37.20±25.46

		Z:0.94 p: 0.34**	Z:0.14 p: 0.88**	Z:2.20 p:0.02**	Z:0.98 p: 0.32**
Gebelik Sayısı					
1	121(40.3)	11.26±8.48	6.79±4.31	5.54±3.66	30.94±18.70
2	80(26.7)	12.11±9.09	7.38±4.74	5.50±3.77	32.02±19.89
3	54(18.0)	12.66±9.47	7.77±4.38	6.01±3.95	33.75±20.73
4	30(10)	12.56±8.08	7.80±3.77	5.76±2.73	33.60±16.59
5	15(5)	12.00±10.49	8.50±6.48	5.70±3.77	33.90±25.17
		x ² : 3.74 p: 0.44*	x ² : 6.33 p: 0.17*	x ² :2.57 p: 0.63*	x ² :2.67 p: 0.61*
Gebeliği İsteme					
Evet	258(86.0)	11.68±8.79	7.15±4.43	5.56±3.67	31.56±19.17
Hayır	33(11.0)	13.03±9.37	8.15±4.89	6.27±3.49	35.48±21.17
Kararsız	9(3.0)	12.00±5.89	7.66±3.00	6.33±2.82	32.00±11.88
		x ² :0.83 p: 0.23*	x ² :1.14 p: 0.49*	x ² :1.76 p: 0.09*	x ² :1.04 p:0.26*
Eş Meslek					
Doktor	8(2.7)	9.87±4.99	6.25±2.49	3.75±1.03	26.50±7.11
Asker//polis	13(4.3)	11.69±9.03	7.53±5.33	5.15±3.18	31.23±17.94
Öğretmen	18(6.0)	12.11±9.61	7.50±3.95	5.50±3.61	32.88±19.79
İşçi	80(26.7)	10.75±7.78	6.43±3.78	5.23±3.32	28.86±17.35
Serbest meslek	106(35.3)	12.91±10.04	8.34±5.17	6.43±4.50	35.80±2.63
Diğer memur	56(18.7)	12.02±9.30	7.37±4.04	5.37±3.49	32.57±19.09
Çiftçi	19(6.3)	11.42±8.05	6.10±2.33	5.31±3.52	30.10±15.16
		x ² : 4.55 p: 0.61*	x ² : 5.58 p: 0.43*	x ² : 6.28 p:0.67*	x ² : 4.57 p:0.74*

*Kruskal-Wallis test

**Mann Whitney U testi

*** Post-hoc Tukey testine göre farkın kaynaklandığı grup

TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen veriler, gebelerin psikolojik eziyet düzeyi hakkında bilgi vermektedir. Gebelerin KPEE ölçek puan ortalaması 32.01 ±19.20 (minimum: 18, maksimum: 108) bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 108 olduğu düşünüldüğünde, gebelerin KPEE puan ortalamalarının düşük olduğu söylenebilir. Literatürde Kadına Psikolojik Eziyet Envanterinin farklı diller için geçerlik güvenirlik çalışmalarında kullanıldığı görülmektedir.^{16,17} Ancak bu ölçek kullanılarak yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra gebelerde psikolojik şiddet sıklığını belirlemeye yönelik birçok çalışma mevcuttur.^{3,4,15,18} James ve arkadaşlarının, 92 çalışmayı inceledikleri meta analizde gebelikte duygusal şiddet görülme sıklığı %28.4 olarak bulunmuştur.³ Etiyopya’da yapılan bir çalışmada, gebelerin %59’u son gebeliğinde yakın eş şiddetine ve %33’ü de psikolojik şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir.¹⁹ Türkiye’de ise gebelerde psikolojik şiddete maruz kalma oranları %26.7 ile %63.1 arasında değişiklik göstermektedir.^{4,15} Bu çalışmada, gebelerin maruz kalmış olduğu psikolojik eziyet düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun, araştırmaya katılan gebelerin ve eşlerinin eğitim düzeyinin

büyük oranda ortaöğretim ve üzeri olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kadının ve eşinin eğitim düzeyi ile ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak kadının ve eşinin eğitim düzeyi arttıkça, ölçek toplam puan ortalamasının azaldığı görülmektedir. Sarkar çalışmasında, eş/partnerin eğitim düzeyi azaldıkça şiddet uygulama riskinin de arttığını belirtmiştir.²⁰ Türkiye’nin farklı bölgelerinde yapılan çalışmalarda da, kadının ve eşinin eğitim düzeyi azaldıkça aile içi şiddet görülme olasılığının arttığı belirlenmiştir.^{4,14,21} Farklı ülkelerde gebelerle yapılan çalışmalar da aynı görüşü desteklemektedir.²²⁻²⁴ Araştırmadan elde edilen veriler ve literatür, kadının ve eşinin eğitim durumunun, kadınların şiddete maruz kalma durumunu etkileyen bir faktör olduğunu göstermektedir.

Psikolojik eziyet düzeyi ve kadınların yaş grupları incelendiğinde, 30-34 yaş grubundaki kadınların duygusal/sözel şiddet alt boyut puan ortalamasının diğer yaş grubundaki kadınlara oranla anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde yapılan bir çalışmada, genç kadınların (35 yaşın altındaki) belirgin olarak

“başka erkeklerle konuşunca sinirlenme”, “kıyafetlerine karışma” ve “sosyal paylaşım sitelerini kullanmasına karışma” davranışlarına ileri yaştaki kadınlara göre daha fazla maruz kaldığı belirlenmiştir.¹⁰ Lee ve Lee çalışmasında, genç yaştaki gebelerin yakın eş şiddetine daha çok maruz kaldığını belirtmiştir.¹³ Bu veriler ışığında, 35 yaş altındaki kadınların eş şiddetine maruz kalma açısından risk grubunda olduğu söylenebilir. Eşi çalışmayan kadınların sorumluluk alt boyut ortalamalarının, eşi çalışan kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Sorumluluk alt boyutunda “Partnerim yapılması gerektiğini düşündüğü çamaşır, yemek ya da diğer ev işleri yapmadığı için bozuldu” ve “Partnerim ev işlerinin üzerine düşen kısmını yapmadı” gibi ifadeler bulunmaktadır. Çalışmayan erkeklerin, evde daha çok zaman geçirdiği için kadına ev işlerinde yardımcı olması beklenirken, tam tersi bir durumun olduğu görülmektedir. Lee ve Lee de çalışmasında, eşleri çalışmayan gebelerin, eşi çalışan gebelere oranla daha fazla partner şiddetine maruz kaldığını belirlemiştir.¹³ Türkiye’de yapılan bir çalışmada da, erkeklerin işsiz olması ya da düzensiz işlerde çalışmasının, fiziksel şiddette belirleyici etmenlerden biri olduğu bulunmuştur.²⁵ Çalışmadan elde edilen veriler literatür ile paralellik göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular, 30-34 yaş arasında olan ve eşleri çalışmayan kadınların psikolojik eziyete maruz kalma açısından risk grubunda olduğunu göstermektedir. Aile Sağlığı Merkezleri’nde verilen doğum öncesi bakım sırasında, gebeler aile içi şiddete maruz kalma durumları açısından değerlendirilmelidir. Eşleri çalışmayan ve 35 yaş altındaki kadınlar, aile içi şiddete maruz kalma durumları açısından mutlaka incelenmelidir. Kadınların böyle bir eziyete maruz kalsa bile, aileden olmayan kişilerle durumu paylaşamayacağı düşünülerek, risk grubundaki kadınların eşi dışındaki aile bireylerinden de yardım alınabilir. Ayrıca çalışmanın diğer illerdeki risk gruplarını belirlemek amacıyla, Türkiye’nin farklı bölgelerinde yapılması önerilmektedir.

Teşekkür

Çalışmaya katılan tüm gebelere içtenlikle teşekkür ederiz.

*Çalışma 20-22 Kasım 2020 tarihleri arasında online olarak gerçekleştirilen Uluslararası Anadolu Ebeler Derneği Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

1. Maiuro R. *Perspectives on Verbal and Psychological Abuse*. Springer Publishing Company; 2015.
2. Bozkurt ÖD, Daşikan Z. Partner Violence During Pregnancy : Risk Factors, Health Outcomes and Screening Tools. *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics*. 2016;2(2):15-22.
3. JamesL, Brody D, Hamilton Z. Risk factors for domestic violence during pregnancy: a meta-analytic review. *Violence and Victims*, 2013;28.3: 359-380.
4. Sağkal T, Kalkım A, Uğurlu ES, Kırmızılar N. The Situation of Pregnant Women Exposure to Violence by Husband and the Factors Associated With Violence. *TAF Preventive Medicine Bulletin*. 2014;13(5).
5. Follingstad DR. The impact of psychological aggression on women's mental health and behavior: The status of the field. *Trauma, Violence, & Abuse*. 2009; 10(3), 271-289.
6. Lagdon S, Armour C, Stringer M. Adult experience of mental health outcomes as a result of intimate partner violence victimization: a systematic review. *European Journal of Psychotraumatology*. 2014;5(1):24794.
7. Capaldi DM, Noble NB, Shortt JW, Kim HK. A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner Abuse*. 2012;3(2):231-280.
8. World Health Organization. Understanding and addressing violence against women. Published 2012. Erişim adresi: https://www.who.int/reproductivehealth/topics/violence/vaw_series/en/. Erişim tarihi: 15.07.2020
9. Cem Ersoy N, Hünler OS, Namer Y. Psychological Maltreatment of Women Inventory Short Form - Turkish adaptation. *J Clin Psy*. 2017;20(4):276-286.
10. Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü. *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık; 2015.
11. Tolman RM. The development of a measure of psychological maltreatment of women by their male partners. *Violence Vict*. 1989;4(3):159-177.
12. Han A, Stewart DE. Maternal and fetal outcomes of intimate partner violence associated

with pregnancy in the Latin American and Caribbean region. *Int J Gynaecol Obstet*. 2014;124(1):6-11.

13. Lee S, Lee E. Predictors of intimate partner violence among pregnant women. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*. 2018;140(2):159-163.

14. Cengiz H, Kanawati A, Yıldız S, Süzen S, Tombul T. Domestic violence against pregnant women: A prospective study in a metropolitan city, İstanbul. *J Turk Ger Gynecol Assoc*. 2014;15(2):74-77.

15. Arslantaş H, Adana F, Ergin F, Gey N, Biçer N, Kıransal N. Domestic violence during pregnancy in an eastern city of Turkey: a field study. *J Interpers Violence*. 2012;27(7):1293-1313.

16. Cheung DST, Tiwari A, Chan KL, et al. Validation of the Psychological Maltreatment of Women Inventory for Chinese Women. *J Interpers Violence*. 2020;35(21-22):4614-4639. doi:10.1177/0886260517715602.

17. Começanha R, Maia Â. Screening Tool for Psychological Intimate Partner Violence: Portuguese Validation of the Psychological Maltreatment of Women Inventory. *Violence Vict*. 2018;33(1):75-90.

18. Devries KM, Kishor S, Johnson H, et al. Intimate partner violence during pregnancy: analysis of prevalence data from 19 countries. *Reproductive Health Matters*. 2010;18(36):158-170.

19. Lencha B, Ameya G, Baresa G, Minda Z, Ganfure G. Intimate partner violence and its associated factors among pregnant women in Bale Zone, Southeast Ethiopia: A cross-sectional study. *PLoS One*. 2019;14(5):e0214962.

20. Sarkar NN. The cause and consequence of domestic violence on pregnant women in India. *J Obstet Gynaecol*. 2013;33(3):250-253.

21. Yanikkerem E, Karadaş G, Adigüzel B, Sevil U. Domestic violence during pregnancy in Turkey and responsibility of prenatal healthcare providers. *Am J Perinatol*. 2006;23(2):93-103.

22. Habib S, Abbasi N, Khan B, Danish N, Nazir Q. Domestic Violence Among Pregnant Women. *J Ayub Med Coll Abbottabad*. 2018;30(2):237-240.

23. Priya A, Chaturvedi S, Bhasin SK, Bhatia MS, Radhakrishnan G. Are pregnant women also vulnerable to domestic violence? A community based enquiry for prevalence and predictors of domestic violence among pregnant women. *J Family Med Prim Care*. 2019;8(5):1575-1579.

24. Garg S, Singh MM, Rustagi R, Engtipi K, Bala I. Magnitude of domestic violence and its socio-demographic correlates among pregnant women in Delhi. *J Family Med Prim Care*. 2019;8(11):3634-3639.

25. Dönmez G, Şimşek H, Günay T. Spouse violence and related factors in married men. *Turk J Public Health*. 2012;10(3):151-159.